

Open Universiteit



IselingeHogeschool

Radboud Universiteit



Fontys
University of Applied Sciences

Samen opleiden, onderzoeken en professionaliseren in leernetwerken

VELON Congres 13 maart 2023

Anouke Bakx (Fontys Hogeschool, Radboud Universiteit)

Emmy Vrieling-Teunter (Open Universiteit, Iselinge Hogeschool)

The Velon logo, featuring a stylized 'V' with yellow and purple segments, followed by the word 'elon' in blue. Below it, the text 'van voor door lerarenopleiders' is written in blue.

Velon
van voor door
lerarenopleiders



Samen opleiden, onderzoeken en professionaliseren in leernetwerken

- ▶ Netwerklernen: Wat? en Waarom?
- ▶ Hoe? Twee vormen van netwerklernen:
 - ✓ Sociale Regulatie Tool
 - ✓ Focus op leraar en student
 - ✓ Geleerde lessen
- ▶ Afrondende conclusie



Wat zijn lerarennetwerken?



Sociale configuraties waarin
Opleiding, Onderwijs en
Onderzoek samen
professionaliseren.

Waarom lerarennetwerken?

Belangrijk voor **duurzame** professionele ontwikkeling (motor voor innovatie):

- ▶ Samenwerking theorie/praktijk (ontmoeting drie O's)
- ▶ Toename kennis onderwerp, methodologie, praktijk en bereidheid tot uitproberen
- ▶ Toename zelfvertrouwen
- ▶ Toename motivatie (elkaar vinden op inhoud)
- ▶ Toename reflectievaardigheden
- ▶ Toename onderzoekend vermogen
- ▶ Toename studentenwelzijn (voorkomt eenzaamheid)
- ▶ Afname uitval startende leraren

Hoe? Twee vormen van netwerkleren

- Academische Werkplaats Oost-Gelderland
- POINT werkplaatsen



Samenstelling



Facilitering



Thematisch




Doelen



Onderzoek



Duur



Frequentie



Aantal



Open Universiteit

velon
van voor door
lerarenopleiders

Academische Werkplaats Oost-Gelderland

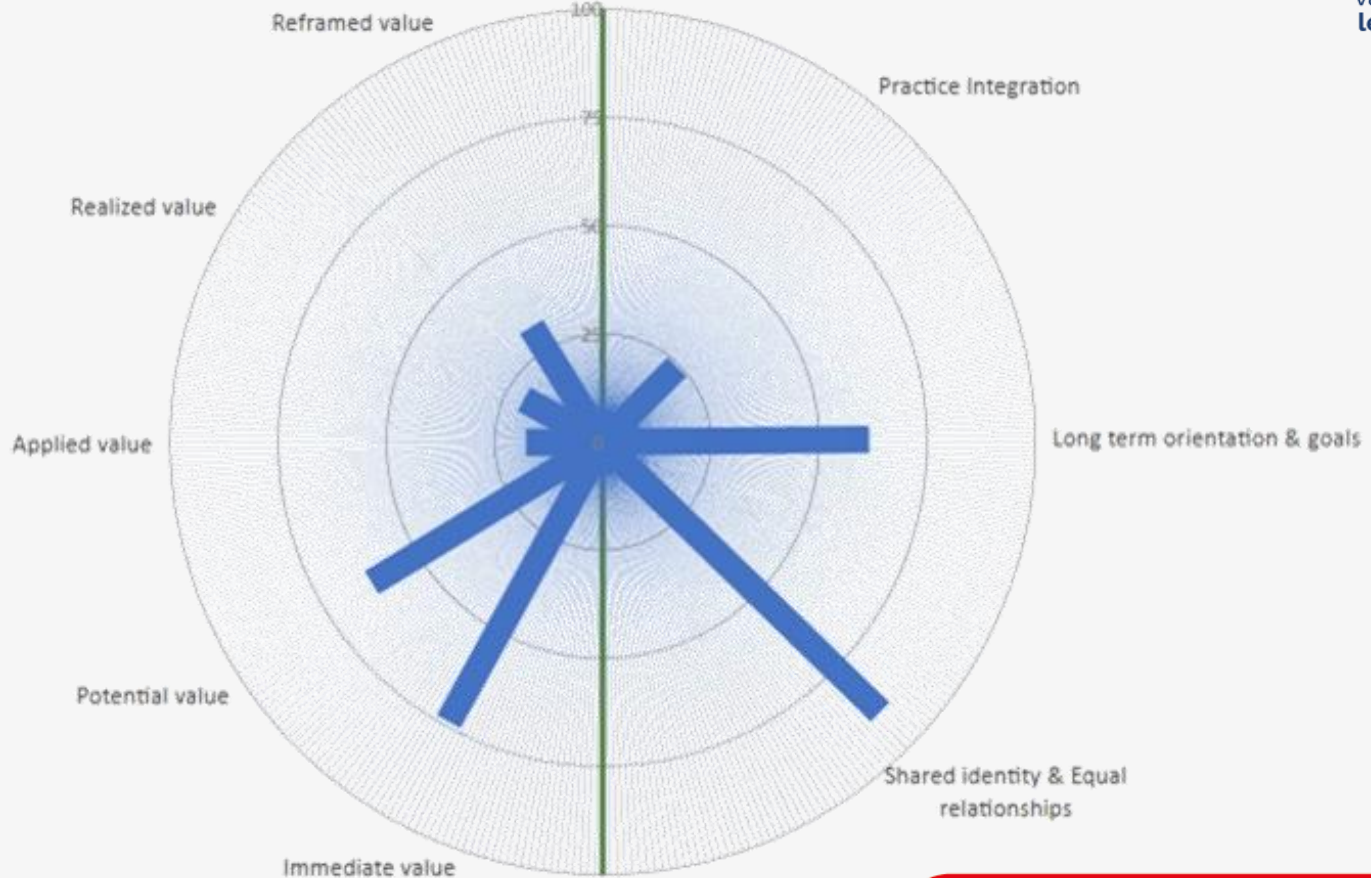
Emmy Vrieling-Teunter



Academische Werkplaats

- **Thematisch:** Divers
- **Aantal:** Tien
- **Samenstelling:** (aanstaande) basisschoollerares, opleiders, onderzoekers, experts
- **Facilitering:** Opleiders, OGO, Overleg projectleiders (zes momenten), SRT, afrondend gesprek
- **Frequentie:** 8 keer F2F, 4 keer online, minorbijeenkomsten studenten
- **Duur:** Cycli van twee jaar, 3 uur F2F, online 45 minuten
- **Doelen:** Individueel (studenten) en collectief (netwerk)
- **Onderzoek:** Ontwerpgericht

Sociale regulatie visualisatie



Karakteristieken	Voorwaarden (Ontwerpprincipes)
Gezamenlijke visie en doelen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bepaal gezamenlijke doelen (waaronder studentdoelen) die aansluiten bij de onderwijspraktijk ➤ Maak de gezamenlijke doelen zichtbaar
Ontwerpgerichte aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Integreer netwerklernen in het curriculum van de lerarenopleiding ➤ Bepaal realistische doelen (waaronder studentdoelen) ➤ Monitor deze doelen, het bijbehorende leerproces en de leeropbrengst ➤ Zorg ervoor dat studenten hun werkplannen voor de start van het netwerk klaar hebben
Gezamenlijke verantwoordelijkheid en eigenaarschap	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zorg bij alle deelnemers voor bereidheid tot het actief delen van expertise ➤ Geef studenten mogelijkheden om hun werk te presenteren inclusief (peer)feedback ➤ Maak studenten ervan bewust dat netwerklernen een belangrijke competentie is (product en proces) binnen het portfolio ➤ Zorg voor mogelijkheden om nieuwe kennis op te doen ➤ Bied mogelijkheden om aan persoonlijke doelen te werken
Diversiteit en gelijkwaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zorg ervoor dat alle deelnemers zichzelf als lerende zien ➤ Bouw aan onderling vertrouwen ➤ Creëer gelijkwaardigheid in een informele sfeer ➤ Zorg voor een objectieve beoordelingsmethode van studenten
Onderliggende structuren, bronnen en rollen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stimuleer de dialoog, autonomie en beslissingsruimte ➤ Geef studenten de rol van <i>boundary crosser</i> tussen theorie en praktijk ➤ Bied mogelijkheden om autonome inhoudelijke keuzes te maken ➤ Bied autonome keuzes op het gebied van samenwerking ➤ Modelleer vaardigheden voor samenwerking en communicatie ➤ Ondersteun ontwikkeling van sociale vaardigheden ➤ Bouw het aanleren van netwerkvaardigheden stap voor stap op ('scaffolding')

Geleerde lessen: Succesfactoren

Zorg voor:

- ▶ een facilitator met oog voor proces en product (netwerklernen gaat niet vanzelf);
- ▶ afstemmingsmomenten tussen de facilitators om van elkaar te leren;
- ▶ ruimte voor informele momenten (verbondenheid);
- ▶ balans tussen exploreren en afronden;
- ▶ concrete doelen die voor iedereen herkenbaar zijn inclusief tussentijds inzicht;
- ▶ duidelijke verwachtingen inclusief tussentijds inzicht;
- ▶ scaffolding van netwerkvaardigheden voor studenten zoals peerfeedback;
- ▶ activerende werkvormen.

Geleerde lessen: Valkuilen

- ▶ Blijf niet te lang hangen in de fase van analyse/exploratie ('blijven kletsen');
- ▶ Bespreek of er verschillen mogen ontstaan tussen netwerken; welke kwaliteit wordt verwacht? Wat is realistisch? Wanneer is iets innovatie? Wanneer is iets onderzoek?;
- ▶ Zorg ervoor dat deelnemers ook tussen de bijeenkomsten door betrokken blijven;
- ▶ Zorg voor een passende invulling van online bijeenkomsten als je blended werkt;
- ▶ Zorg voor 'social presence' tijdens de online bijeenkomsten;
- ▶ Zet de Sociale Regulatie Tool niet te vroeg in; gun deelnemers even tijd.



Open Universiteit

POINT onderzoekswerkplaatsen

Anouke Bakx





www.point013.nl



[POINT013](https://www.linkedin.com/company/POINT013)



[WerkplaatsPOINT](https://www.facebook.com/WerkplaatsPOINT)



Schrijf je in voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven!



POINT: Passend Onderwijs Ieder Nieuw Talent

- **Thematisch:** Talentontwikkeling, passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen
- **Aantal:** Drie: POINT013, POINT040, POINT073
- **Samenstelling:** Leraren (12 – 14), lerarenopleiders (2), wetenschappers (1), studenten (1-3)
- **Facilitering:** Fulltime coördinator/onderzoeker, lerarenopleiders, wetenschapper(s)
- **Frequentie:** Acht hele dagen per jaar gezamenlijk, tussentijd 1-op-1, app-uitwisseling, Teams
- **Duur:** Cycli van drie jaar
- **Doelen:** Drie doelen
- **Onderzoek:** Twee typen onderzoek

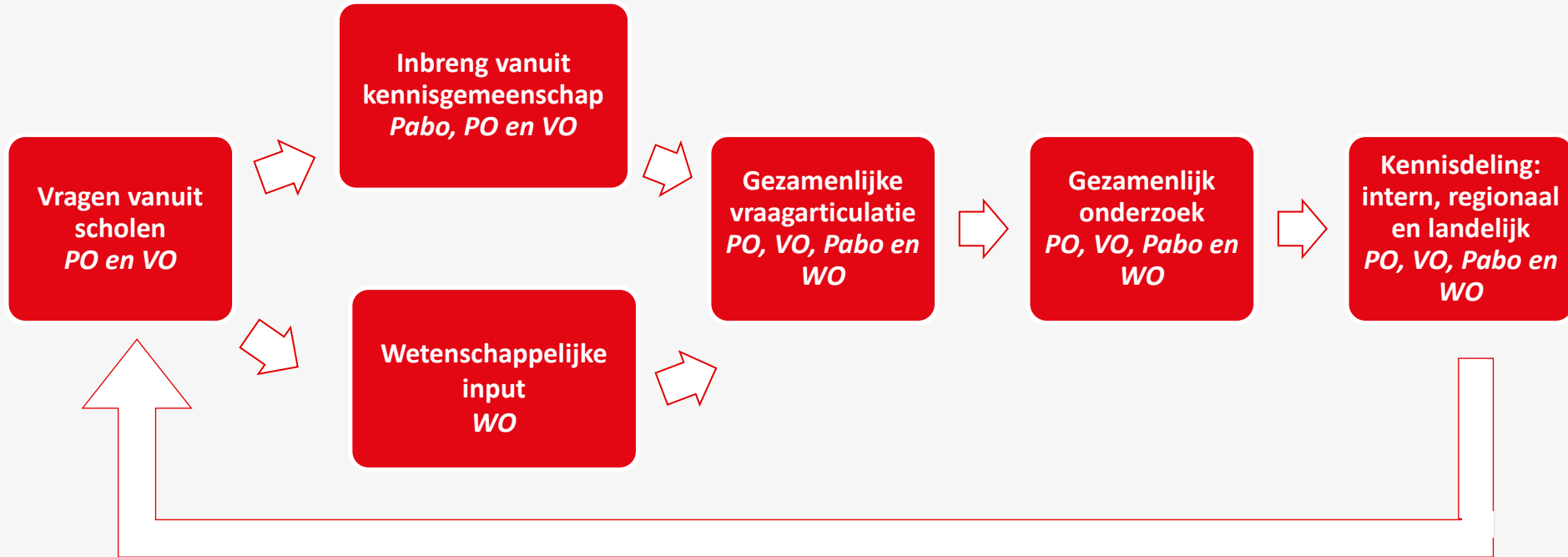
Doelen POINT-werkplaatsen [2016 – heden]

- Duurzame professionele leergemeenschap
- Kennisontwikkeling en kennisdeling
 - onderzoek doen, publiceren, presenteren
 - curriculuminnovatie pabo, themaachtenden alle studenten
 - scriptieonderzoek studenten
- Onderzoekende houding en onderzoekend vermogen, praktijk sensitieve houding

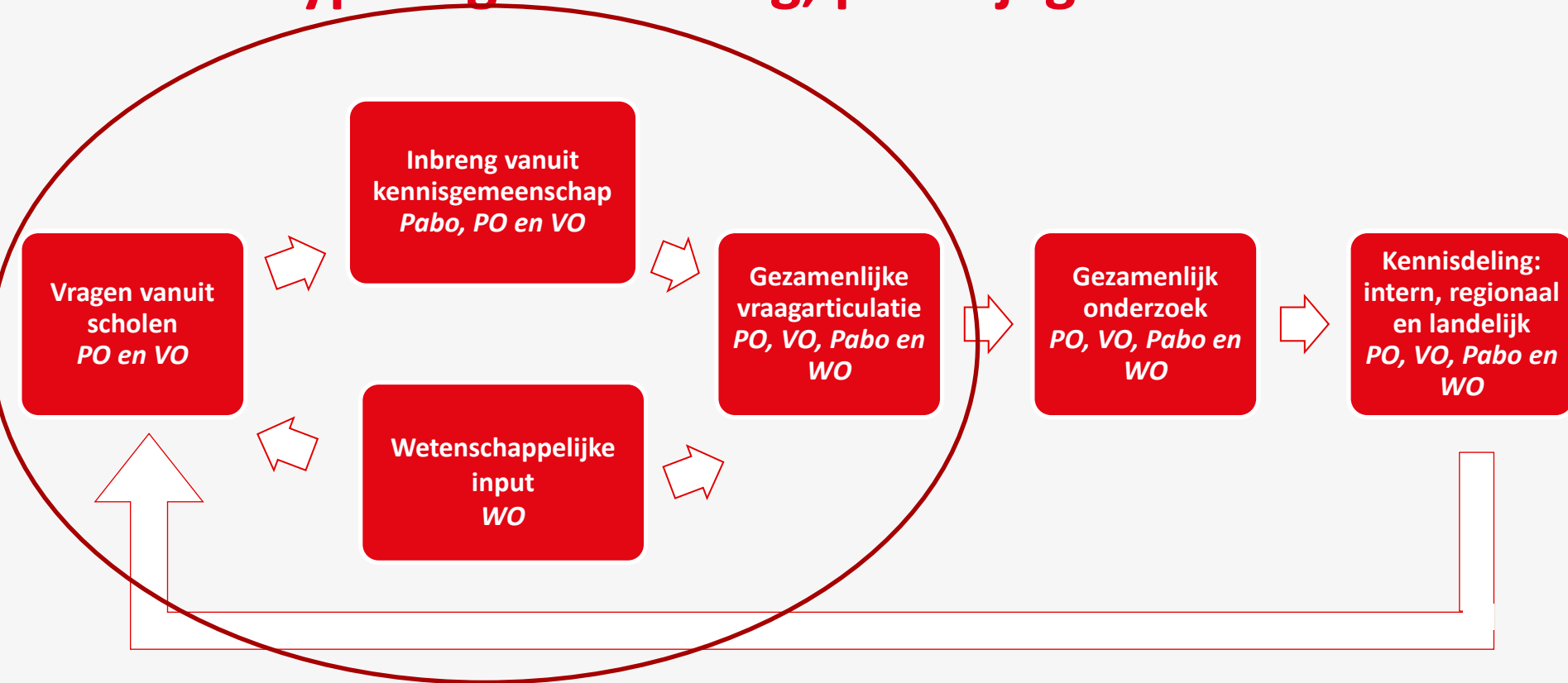
Doelen worden gerealiseerd door samen onderzoekend te werken



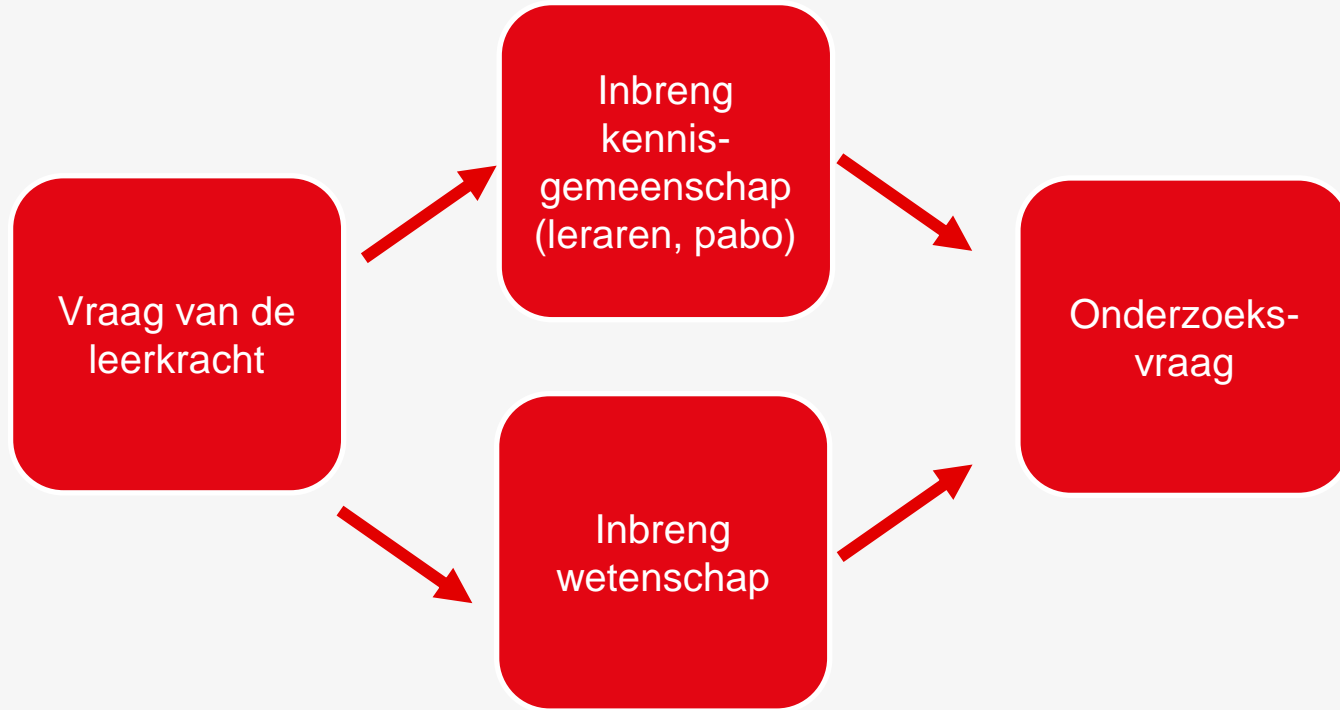
Twee typen: grootschalig, praktijkgericht



Two types: large-scale, practice-oriented



Kleinschalig, praktijkonderzoek





Cyclus van drie jaar: leerkrachtonderzoek





POINT: Invulling karakteristieken en ontwerpprincipes

Karakteristieken	Invulling van de voorwaarden (ontwerpprincipes)
Gezamenlijke visie en doelen	<ul style="list-style-type: none">▶ Doelen worden besproken▶ Beter passend Onderwijs voor alle leerlingen, ook (hoog)begaafde leerlingen▶ Onderzoekend vermogen vergroten binnen scholen
Onderzoeksmatige aanpak	<ul style="list-style-type: none">▶ Kleinschalig en grootschalig▶ Jaar 3: productontwikkeling m.b.v. design thinking▶ POINT als geheel: monitoren doelen, leerproces en opbrengsten [overstijgende projectgroep, stuurgroep]
Gezamenlijke verantwoordelijkheid en eigenaarschap	<ul style="list-style-type: none">▶ Alle deelnemers zijn hoog gemotiveerd en actief betrokken▶ Veel mogelijkheden voor uitwisselingen en samen leren en samen onderzoeken
Diversiteit en gelijkwaardigheid	<ul style="list-style-type: none">▶ Alle deelnemers zien zichzelf als lerend (thema, praktijksensitiviteit)▶ Ieders inbreng is belangrijk▶ Samen kunnen we het verschil maken
Onderliggende structuren, bronnen en rollen	<ul style="list-style-type: none">▶ Veel ruimte voor dialoog, autonomie en beslissingsruimte▶ Onderzoeksmatig werken wordt ondersteund (ook tussentijds)▶ <i>Boundary crossing</i>, met name de lerarenopleiders, verbinden van praktijk en theorie



POINT: Invulling karakteristieken en ontwerpprincipes

Karakteristieken	Invulling van de voorwaarden (ontwerpprincipes)
Gezamenlijke visie en doelen	<ul style="list-style-type: none">▶ Doelen worden besproken
Onderzoeksmatige aanpak	<ul style="list-style-type: none">▶ Kleinschalig praktijkonderzoek en grootschalig praktijkgericht oz▶ Jaar 3: productontwikkeling m.b.v. design thinking
Gezamenlijke verantwoordelijkheid en eigenaarschap	<ul style="list-style-type: none">▶ Hoog gemotiveerd en actief betrokken▶ Veel uitwisseling, samen leren en onderzoeken
Diversiteit en gelijkwaardigheid	<ul style="list-style-type: none">▶ Alle deelnemers zien zichzelf als lerend (thema, praktijksensitiviteit)▶ Ieders inbreng is belangrijk
Onderliggende structuren, bronnen en rollen	<ul style="list-style-type: none">▶ Onderzoeksmatig werken wordt ondersteund (ook tussentijds)▶ <i>Boundary crossing</i>, verbinden praktijk en theorie

De rol van de lerarenopleider

- Boundary crossing
- Wetenschap – praktijk
 - Onderwijs in de scholen
 - Onderwijs in de lerarenopleiding
- Rol van broker
 - Leren op de grens van verschillende werelden
 - Tussen verschillende praktijken (e.g., Akkerman & Bakker, 2011)
 - Lerarenopleider als bruggenbouwer (Kluijtmans, 2019)
- Cruciale rol in verbinding, brokering

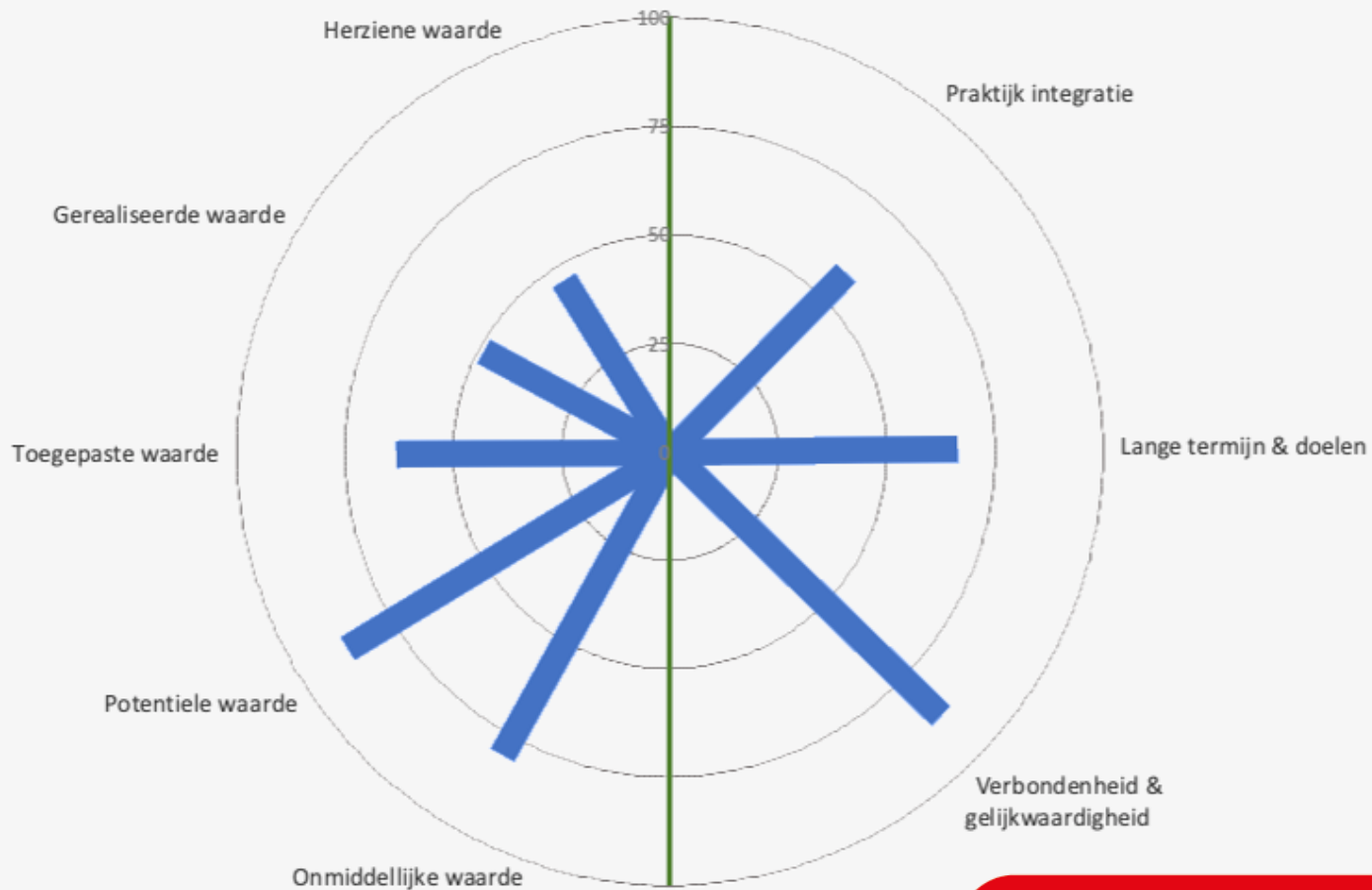


Akkerman, S. F., & Bakker, A. (2011). Boundary crossing and boundary objects. *Review of educational research*, 81(2), 132-169.

Kluijtmans, M, (2019). Leren verbinden: het opleiden van bruggenbouwers. Inaugurele rede, Universiteit Utrecht.



Sociale regulatie visualisatie



Geleerde lessen: Succesfactoren

- ▶ coördinator met goede facilitering (organisatie, onderzoek), SRT;
- ▶ goede invulling van de drie partijen (onderwijs, onderzoek, wetenschap);
- ▶ voldoende bijeenkomsten (acht dagen);
- ▶ gelijkwaardigheid van alle betrokkenen: ieders inbreng is belangrijk;
- ▶ teambuilding, informele momenten, vieringen (ook alle werkplaatsen samen);
- ▶ de drie O's: onderzoek, onderwijs en opleiding;
- ▶ concrete doelen en heldere werkwijze;
- ▶ communicatie over wat je doet, hoe en waarom;
- ▶ ondersteuning door een stuurgroep.

Geleerde lessen: Succesfactoren

- ▶ Bemensing: coördinator + de drie partijen;
- ▶ Gelijkwaardigheid;
- ▶ Teambuilding (ook alle werkplaatsen samen);
- ▶ Drie O's: onderzoek, onderwijs en opleiding;
- ▶ Ondersteuning door een stuurgroep.



Geleerde lessen: Valkuilen

- ▶ Voldoende tijd en ondersteuning (ook in het schoolteam) noodzakelijk;
- ▶ Goed praktijkonderzoek vraagt goede ondersteuning, ook buiten bijeenkomsten;
- ▶ Verandering in scholen: betrokkenheid schoolleiders: schoolleider PLG;
- ▶ Kwetsbaarheid door persoonlijke deelname/passie;
- ▶ Kennisdeling vraagt diverse vormen voor groot bereik;
- ▶ Betrokkenheid studenten kan vergroot worden (onderzoeker/curriculum);
- ▶ Materiaalontwikkeling vraagt andere expertise;
- ▶ Financiering zonder subsidie blijft een uitdaging.



Meer weten, of zelf een lerend netwerk starten?

Verdieping: parallelsessies ronde 2 (13.25-14.25)

- **Samen leren en onderzoeken in de onderwijsonderzoekswerkplaatsen van POINT: Hoe dan? (theaterzaal)**
- **Digitale tool voor het begeleiden van netwerklernen op de pabo (zaal 4)**

Meer lezen, luisteren of bekijken?

- <https://www.iselinge.nl/academischewerkplaats>
- Vrieling-Teunter, E., Hebing, R., & Vermeulen, M. (2021). **Design principles** to support student learning in teacher learning groups. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*. <https://doi.org/10.1080/13540602.2021.1920909>
- Vrieling-Teunter, E., De Vries, N., Sins, P., & Vermeulen, M. (2022). **Student motivation** in teacher learning groups. *European Journal of Teacher Education*. <https://doi.org/10.1080/02619768.2022.2086119>
- <https://www.ou.nl/-/op-zoek-naar-het-ideale-netwerk-voor-pabostudenten-de-podcast>
- www.point013.nl
- Samen onderzoeken hoe werkt het? [Terugblik webinar](#) | [Samen Onderzoeken: hoe werkt het? - Platform Samen Onderzoeken](#), 8 december 2022
- [Podcast Samen Onderzoeken #1 | Werkplaats Onderwijsonderzoek POINT - Platform Samen Onderzoeken](#), 24 januari 2022

THANKS
FOR
YOUR
ATTENTION

Open Universiteit



Radboud Universiteit



IselingeHogeschool



Contact:

emmy.vrieling@ou.nl

a.bakx@fontys.nl

WWW.OU.NL